

Bruxelles, 15. prosinca 2025.
(OR. en)

16829/25

COJUR 99
COMAR 53
JUR 851

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Br. preth. dok.:	16719/25
Predmet:	Izjava Europske unije i njezinih država članica o potpunom iskorištavanju okvira međunarodnog prava mora u vezi s prijetnjama koje predstavlja flota u sjeni i zaštitom ključne podmorske infrastrukture

Za delegacije se u prilogu nalazi Izjava Europske unije i njezinih država članica o potpunom iskorištavanju okvira međunarodnog prava mora u vezi s prijetnjama koje predstavlja flota u sjeni i zaštitom ključne podmorske infrastrukture, koju je Vijeće za vanjske poslove odobrilo na sastanku 15. prosinca 2025.

**IZJAVA EUROPSKE UNIJE I NJEZINIH DRŽAVA ČLANICA O POTPUNOM
ISKORIŠTAVANJU OKVIRA MEĐUNARODNOG PRAVA MORA U VEZI S
PRIJETNJAMA KOJE PREDSTAVLJA FLOTA U SJENI I ZAŠTITOM KLJUČNE
PODMORSKE INFRASTRUKTURE**

EUROPSKA UNIJA I NJEZINE DRŽAVE ČLANICE,

PODSJEĆAJUĆI da je, kako je utvrđeno u Strategiji pomorske sigurnosti Europske unije od 24. listopada 2023., „s obzirom na prijetnje ključnoj pomorskoj infrastrukturi i posljedice nezakonite i neopravdane vojne agresije Rusije na Ukrajinu, potrebno odlučnije djelovanje EU-a kao čimbenika međunarodne sigurnosti”. U Europskom paktu o oceanima, koji je Europska komisija usvojila 5. lipnja 2025., podsjeća se i na to da je „ključna pomorska infrastruktura ugrožena”,

PRIMJEĆUJUĆI da prijetnje ključnoj podmorskoj infrastrukturi ne proizlaze isključivo iz flote u sjeni,

NAPOMINJUĆI da je Međunarodna pomorska organizacija (IMO) u svojoj Rezoluciji A.1192 (33) od 6. prosinca 2023. pozvala države članice i sve relevantne dionike da promiču djelovanja za sprečavanje nezakonitih operacija mračne flote ili flote u sjeni u pomorskom sektoru. U toj rezoluciji Skupština IMO-a sa zabrinutošću je primila na znanje informacije o brodovima koji sudjeluju u nezakonitim operacijama radi izbjegavanja sankcija ili sudjelovanja u drugim nezakonitim aktivnostima,

NAGLAŠAVAJUĆI da je Opća skupština Ujedinjenih naroda u svojoj Rezoluciji 79/144 od 12. prosinca 2024. prepoznala da su podmorski vodovi i cjevovodi od ključne važnosti za globalno gospodarstvo i nacionalnu sigurnost svih država, svjesna činjenice da su ti vodovi i cjevovodi podložni namjernoj i slučajnoj šteti, te je pozvala države da poduzmu mjere za zaštitu podmorskih vodova i cjevovoda i da u potpunosti riješe pitanja povezana s tim vodovima i cjevovodima, u skladu s međunarodnim pravom, kako je navedeno u Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravu mora od 10. prosinca 1982. („UNCLOS”),

PROSLJEĐUJUĆI poziv država upućen tijekom otvorene rasprave o pomorskoj sigurnosti održane na sastanku Vijeća sigurnosti UN-a 20. svibnja 2025. pod grčkim predsjedanjem da se bolje provede postojeća međunarodna pravna zaštita, posebno za ključnu infrastrukturu kao što su podmorski vodovi i cjevovodi,

PODSJEĆAJUĆI da, povrh djelovanja poduzetih u okviru Ujedinjenih naroda i IMO-a, i drugi smjerovi djelovanja doprinose uklanjanju tih prijetnji. Slijedom Zajedničke izjave sa sastanka na vrhu saveznika NATO-a u Baltičkome moru od 14. siječnja 2025. utvrđene su mogućnosti za uklanjanje rizika za ključnu podmorsku infrastrukturu i izazova koje predstavlja flota u sjeni. EU i deset europskih država postigli su 16. svibnja 2025. dogovor o Memorandumu o razumijevanju o zaštiti ključne podmorske infrastrukture u Baltičkome moru. Ministri vanjskih poslova skupine G-7 objavili su 14. ožujka 2025. Izjavu o pomorskoj sigurnosti i napretku u kojoj stoji da je u tijeku rad na zaštiti ključne podmorske infrastrukture i kojom se osniva radna skupina za flotu u sjeni,

NAPOMINJUĆI da je Europsko vijeće 19. prosinca 2024. usvojilo zaključke u kojima pozdravlja mjere protiv flote u sjeni te da su države članice na sastancima Europskog vijeća 26. lipnja i 23. listopada 2025. pozvale na daljnje mjere u tom pogledu. Vijeće Europske unije usvojilo je 6. lipnja 2025. Zaključke o pouzdanosti i otpornoj povezivosti, u kojima je naglasilo hitnu potrebu za sveobuhvatnom potporom podmorskoj kabelskoj infrastrukturi, kako je navedeno u Akcijskom planu EU-a za sigurnost kabela,

PODSJEĆAJUĆI da su Europska komisija i visoka predstavnica Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku 21. veljače 2025. pokrenuli Akcijski plan EU-a za sigurnost kabela. U tom se akcijskom planu navodi da bi EU i njegove države članice, u suradnji s IMO-om, trebali ujednačiti tumačenje relevantnih odredaba međunarodnog prava mora jer bi to državama članicama, kao obalnim državama i državama zastave, omogućilo da učinkovitije štite kritičnu infrastrukturu i poduzimaju mjere u vezi s plovilima flota u sjeni ili drugim plovilima od interesa koja djeluju na otvorenome moru. Konkretno, trebalo bi pažljivo ocijeniti pravni okvir za presretanje ili ukrcaj na plovila koja predstavljaju rizik za EU, uz puno poštovanje UNCLOS-a. U tom akcijskom planu predlaže se i da bi se na multilateralnoj razini moglo razmotriti i kako potpuno iskoristiti sva raspoloživa sredstva u skladu s međunarodnim pravom mora, za bolju zaštitu podmorske kabelske infrastrukture i promicanje normi i najbolje prakse,

PODSJEĆAJUĆI da je Europska komisija 6. svibnja 2025. pokrenula Plan za okončanje ovisnosti o uvozu ruske energije, koji sadrži djelovanja predviđena za rješavanje problema izbjegavanja sankcija EU-a u vezi s naftom s pomoću flote u sjeni,

PODSJEĆAJUĆI da UNCLOS, kako je navedeno u njegovoj preambuli, doprinosi očuvanju mira, sigurnosti, suradnje i prijateljskih odnosa među svim nacijama, u skladu s načelima pravde i ravnopravnosti, i da će promicati ekonomski i socijalni napredak svih naroda svijeta, u skladu s ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda izloženima u Povelji,

ISTIČUĆI da se slobode na otvorenom moru, uključujući slobodu plovidbe, moraju ostvarivati uz dužno poštovanje interesa drugih država te da sve države, uključujući države zastave, moraju u dobroj vjeri ispunjavati svoje obveze na temelju UNCLOS-a i izvršavati prava, nadležnost i slobode priznate u Konvenciji na način koji ne predstavlja zlouporabu prava,

NAGLAŠAVAJUĆI da EU i njegove države članice trebaju rješavati rizike povezane s flotom u sjeni i ključnom podmorskom infrastrukturom te, u tom kontekstu, napominjući da u skladu s člankom 3. stavkom 5. Ugovora o Europskoj uniji Unija doprinosi „strogom poštovanju i razvoju međunarodnog prava, uključujući poštovanje načela Povelje Ujedinjenih naroda”,

IZJAVLJUJU I PONOVRNO POTVRĐUJU SLJEDEĆE:

1. svoju nepokolebljivu predanost UNCLOS-u, kojim se utvrđuje pravni okvir unutar kojeg se moraju provoditi sve aktivnosti u morima i oceanima i koji predstavlja instrument od strateške važnosti koji služi kao temelj za nacionalno, regionalno i globalno djelovanje i suradnju u pomorskom sektoru te čiji univerzalni i jedinstveni karakter i integritet treba očuvati;
2. da se rizici koje predstavljaju flota u sjeni i moguće druge opasne pomorske prakse, uključujući potencijalnu štetu za okoliš, kao i rizike za pomorsku sigurnost i zaštitu, integritet međunarodne pomorske trgovine, ključnu podmorsku infrastrukturu, uključujući podmorske vodove i cjevovode, život i zdravlje pomoraca koji rade na plovilima i poštovanje međunarodnih pomorskih pravila i standarda, protežu na sva mora i oceane te da ih iz pravne perspektive treba razmatrati u cjelini, s obzirom na to da su ti rizici dio problema morskog prostora iz treće preambule UNCLOS-a;

3. da plovila koja plove bez državne pripadnosti, uključujući ona u okviru flote u sjeni, predstavljaju poseban rizik. U skladu s UNCLOS-om plovila bez državne pripadnosti ne djeluju pod nadležnosti države zastave. Nemaju pravo ni na slobode otvorenog mora, uključujući slobodu plovidbe, ni na prava kao što su neškodljiv ili tranzitni prolazak jer se te slobode i prava dodjeljuju isključivo državama u skladu s pravom mora. Ne podliježu isključivoj nadležnosti nijedne države na otvorenome moru. Svaka država može se ukrcati na plovilo na otvorenome moru, u skladu s člankom 110. UNCLOS-a, i u isključivim gospodarskim pojasevima („IGP-ovi”), u skladu s njegovim člankom 58. stavkom 2., ako postoji osnovana sumnja da plovilo nema državnu pripadnost. Svaka država može poduzeti odgovarajuće mjere na plovilu koje je pronađeno bez državne pripadnosti, u skladu s međunarodnim pravom i svojim nacionalnim pravom. Nadalje, države članice EU-a priznaju da svaka obalna država može poduzeti odgovarajuće djelovanje u skladu s međunarodnim pravom i svojim nacionalnim pravom u pogledu plovila bez državne pripadnosti koja plove kroz područja nad kojima ta država ostvaruje suverena prava ili nadležnost. U teritorijalnome moru na takva plovila primjenjuje se puna i isključiva nadležnost obalne države;
4. da sve države moraju poštovati svoje pravne obveze na temelju članka 113. UNCLOS-a u pogledu donošenja zakona i propisa potrebnih kako bi se osiguralo da se prekid ili oštećenje podmorskog voda ili cjevovoda, namjerno ili iz nehata, koje počini plovilo koje plovi pod njihovom zastavom ili osoba koja podliježe njihovoj nadležnosti smatra kažnjivim kaznenim djelom, ako su ispunjeni uvjeti. da bi EU i/ili njegove države članice trebali stupiti u kontakt s državama zastave s ciljem poboljšanja djelotvorne provedbe te odredbe u okviru njihova nacionalnog prava;
5. da svaka država, u skladu s člankom 94. UNCLOS-a, ima pravnu dužnost djelotvorno izvršavati svoju nadležnost i nadzor nad plovilima koja plove pod njezinom zastavom u upravnim, tehničkim i socijalnim pitanjima. U tom je pogledu od ključne važnosti rad u okviru IMO-a na razvoju smjernica ili najboljih praksi za registraciju brodova;

6. da obalne države mogu zatražiti informacije o osiguranju od brodova koji plove njihovim teritorijalnim morem ili IGP-om i da će ispitati takve informacije u slučaju brodova koji pristaju u jednoj od njihovih luka u skladu s međunarodnim pravom. Također mogu zatražiti od plovila koja plove u ključnim prometnim područjima da prijave potvrde o osiguranju i građanskopravnoj odgovornosti u skladu s relevantnim međunarodnim sporazumima;
7. da će države članice EU-a pojačati napore kako bi osigurale da plovila poštuju svoje pravne obveze obavješćivanja. Delegiranom direktivom Komisije (EU) 2025/811 od 19. veljače 2025. o izmjeni Priloga I. Direktivi 2002/59/EZ Europskog parlamenta i Vijeća uvodi se obveza za plovila koja ulaze u područje obveznog sustava izvješćivanja s brodova da dostave jednu ili više potvrda o osiguranju koje je izdao njihov pružatelj i koje se nalaze na brodu te kojima se dokazuje postojanje osiguranja za pomorske tražbine, kao i potvrde o građanskopravnoj odgovornosti izdane u skladu s relevantnim međunarodnim konvencijama;
8. da bi važan alat bili sporazumi s relevantnim državama zastave usmjereni na osiguravanje njihove suglasnosti za prethodno odobrene operacije ukrcaja na njihova plovila otvorenome moru ili u IGP-u država članica EU-a. Takvim bi se sporazumima mogli definirati uvjeti i načini suradnje sa svakom relevantnom državom zastave u pogledu njezinih plovila u floti u sjeni koja sudjeluju u nezakonitim operacijama;
9. da se međunarodnim pravom državama dopušta poduzimanje izvršnog djelovanja u nizu scenarija koji bi mogli biti relevantni za zaštitu ključne podmorske infrastrukture, uključujući, ali ne ograničavajući se na članke 21., 73., 110., 111., 220. i 221. UNCLOS-a, kao i na članak X. Pariške konvencije za zaštitu podmorskih telegrafskih kabela iz 1884., ako je primjenjivo;
10. da je uz djelovanje za suzbijanje aktivnosti flote u sjeni, kako je utvrđeno u točkama 7. i 8., postalo potrebno da države dodatno razmotre okvir međunarodnog prava mora s ciljem rješavanja sve većih izazova i jačanja zaštite podmorskih vodova i cjevovoda u skladu s UNCLOS-om, zbog sve većih prijetnji i uništenja ili oštećenja podmorskih vodova i cjevovoda,

11. svoju namjeru da pokrenu opsežnu inicijativu za razvoj alata za uklanjanje prijetnji kritičnoj podmorskoj infrastrukturi, uključujući zaštitu podmorskih vodova i cjevovoda. Ti bi se alati razvijali u okviru odgovarajućih foruma, kao što su tijela UN-a ili IMO, ovisno o njihovom sadržaju. Ti se alati mogu, na primjer, sastojati od zbirke međunarodnih standarda dobrog ponašanja za plovila koja plove u blizini ključne podmorske infrastrukture u kojoj se utvrđuju posebna načela i smjernice, kompendija pravila za plovila koja plove kroz posebno osjetljiva morska područja, mjera za jačanje zaštite podmorskih vodova i cjevovoda boljom zaštitom, pornijim praćenjem aktivnosti oko osjetljivih područja i mehanizmima, u skladu s međunarodnim pravom, za sprečavanje ponašanja koje ugrožava takvu infrastrukturu, ili drugih mjera u skladu s UNCLOS-om. Takvi alati mogli bi se protezati od pravno neobvezujućih instrumenata do novih obvezujućih instrumenata.
